

КОМУНІКАТИВНІ НЕВДАЧІ КРИЗЬ ПРИЗМУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Христина Дяків

(Україна)

Статтю присвячено дослідженню комунікативних невдач у мовленнєвому жанрі відеоінтерв'ю крізь призму української національної ідентичності. Визначено тематику, типи і жанрово-мовну специфіку українського відеоінтерв'ю як зразка діалогічного мовлення. Встановлено специфіку комунікативних невдач у цьому жанрі (зі спортсменами, політиками і культурними діячами) з огляду на позиції комунікантів, структурні рівні досліджуваного жанру та максими спілкування.

Ключові слова: комунікативна невдача, українська національна ідентичність, відеоінтерв'ю, українська мова

COMMUNICATIVE DEVIATIONS AND THE UKRAINIAN NATIONAL IDENTITY

Chrystyna Djakiv

The article deals with communicative deviations in the speech genre of video interviews in the aspect of Ukrainian national identity. The topics, types and genre and language specificity of Ukrainian video interviews as a sample of dialogical speech are determined. The specificity of communicative deviations in this genre (with athletes, politicians and cultural figures) is determined, taking into account the positions of participants of communication, the structural levels of this genre and maxims of communication.

Keywords: communicative deviation, Ukrainian national identity, video interview, Ukrainian language.

1. Вступ

Міжособистісне спілкування – це складний процес особливої організації, в якому взаємодіють пізнавальні, соціальні, ситуаційні та індивідуальні фактори. У разі невдалої взаємодії цих факторів виникають відхилення, що перешкоджають успішному спілкуванню. Справжнє мистецтво ведення розмови – це максимальне уникнення порушень комунікації. Форми комунікативних розладів є надзвичайно різноманітними, однак всі вони мають спільне, а саме – деструктивний характер. Збій в розмові неминуче призводить до суперечок і конфліктів, які згодом важко подолати.

У багатьох випадках, менш сприятливий перебіг комунікативних процесів спричинений не розбіжністю думок, а власне сприятливою для порушень комунікацією як такою. Якщо інформація надходить іншим

чином, ніж це відповідає первинній інтенції, то виникають перешкоди у порозумінні. Ця ситуація особливо проблематична, оскільки учасники часто не знають про недоліки в передачі інформації, тому вони також не мають жодних можливостей або не бачать необхідності цілеспрямовано впливати на сам процес спілкування.

У статті спробуємо пролити світло на такі проблемні питання, як визначення поняття комунікативного порушення і порівняння комунікативних непорозумінь в українських відеоінтерв'ю для виявлення особливостей української національної ідентичності.

Саме інтерв'ю є одним з найдемократичніших діалогічних жанрів, а також оригінальним зразком усного (здебільшого) спонтанного мовлення. Тому емпіричну базу дослідження становлять 100 відеоінтерв'ю за період з 2010 до 2018 року загальною тривалістю 32 год 7 хв 40 с українською мовою, у яких виявлено комунікативні порушення. Відеоінтерв'ю дібрано за кількістю переглядів користувачів інтернету на відеоплатформі *YouTube*. Свідомо зупиняємо свою увагу на узагальненому понятті “відео-“, а не телеінтерв'ю, оскільки відеохостинг *YouTube* пропонує крім телевізійних інтерв'ю також *YouTube*-інтерв'ю, створені саме для цього хостингу, та відео приватних користувачів та окремих каналів *YouTube*.

1. Теоретична основа дослідження

1.1. Інтерв'ю як об'єкт наукових досліджень

Жанр інтерв'ю досліджують у різних галузях науки. Особливе значення має інтерв'ю, перш за все, в журналістиці (Friedrichs 2005, 8), як метод дослідження в галузі соціології, соціальної педагогіки, психології, в медицині і лінгвістиці тексту, як і в теорії і практиці. Інтерв'ю як об'єкт журналістського дослідження поставало як проблема майстерності (Friedrichs 2005, 8), а саме з точки зору історії (Kött 2004), тобто його етапи розвитку представлені у різних часах, а також у різних країнах і культурах.

Види інтерв'ю можна виокремити за кількома критеріями (Malá 2004, 5): за органом преси (усного, письмового); за змістом (інтерв'ю щодо певної теми, інтерв'ю щодо висловлення власної думки респондента); за структурою (у формі питань і відповідей або “змішані” форми (так звані портрети), мало, частково і чітко структуровані) (Lamnek 2005). Багато вчених також займаються проблемою підготовки, мистецтвом постановки запитання та проведення інтерв'ю, а також психологією інтерв'ювання.

Інтерв'ю, таким чином, є жанром журналістики, у якому протиставлені питання і відповіді (Fasel 2011, 11), найбільш демократичною формою викладу інформації (особливо якщо воно в прямому ефірі). Тут виробничий процес є відкритим, настрої і нюанси – по обидва боки – помітні, як і невпевненість або спроби ухиляння (Klug 2004, 3). Реальне спілкування відбувається у взаємодії багатьох чинників, таких, як психічні, соціальні, контекстні, ситуаційні, лінгвістичні та часопросторові фактори. Проте така взаємодія не завжди успішна, що призводить до виникнення помилок спілкування, непорозумінь або неправильних тлумачень.

Над питанням комунікативних проблем в інтерв'ю частково працювали

Дж. Фрідріхс та У. Швінгес (Friedrichs 2005) та М. Галлер (Haller 2013). Останній запропонував можливості виправлення невдач або навіть методи порятунку в інтерв'ю: наслідковий замість причинового підходу в інтерв'ю і розмова про розмову (тобто метакомунікація) (Haller 2013). Проте можливість виправлення залежить і від аспекту дослідження невдач в інтерв'ю – з позиції інтерв'юера, респондента чи публіки.

1.2. Термінологія комунікативних порушень

Щодо лінгвістичної термінології, то існує чимало різних термінів для опису порушення комунікації, такі, як комунікативне порушення, відхилення від мовних норм, девіація, непорозуміння, комунікативна невдача (далі – КН), відмінність в очікуваннях тощо. Вважаємо, що дефініція комунікативного порушення як девіація є універсальним і узагальнюючим терміном (Бацевич 2000), який поширений у східноєвропейському мовознавстві.

Комунікація, з іншого боку, спрямована на порозуміння, і її слід оцінювати відповідно до критеріїв успішності або неуспішності. КН можуть ґрунтуватися на соціальних конфліктах або призводити до них. Причинами також можуть бути лінгвістичні відхилення (девіації). Тому в спілкуванні вважаємо за краще використовувати поняття КН, що може бути викликane різноманітними порушеннями спілкування.

Під невдачею в широкому сенсі розуміємо відхилення у зв'язку з порушенням мовних норм, конвенцій мови, стратегій та імплікатур дискурсу в нормальних станах свідомості (Бацевич 2000, 18). У більш вузькому сенсі комунікативні невдачі є відмінностями в очікуваннях, тобто комунікативними порушеннями, що складаються з різниці у цінностях між тим, що думає мовець, і тим, що розуміє адресат.

Одним з можливих проявів КН є непорозуміння. Вони виникають в діалогічному мовленні, оскільки діалогічне непорозуміння наочне і вимагає кооперативного підходу. Найкращий спосіб пояснити природу зазначеного вище терміна пропонує австрійський учений Конрад Лоренц (zitate.de):

Gedacht heißt nicht immer gesagt,
 gesagt heißt nicht immer richtig gehört,
 gehört heißt nicht immer richtig verstanden,
 verstanden heißt nicht immer einverstanden,
 einverstanden heißt nicht immer angewendet,
 angewendet heißt noch lange nicht beibehalten.

Подумав не завжди означає те, що сказав,
 сказав, не завжди означає правильно почув,
 почув, не завжди означає правильно зрозумів,
 зрозумів, не завжди означає погодився,
 погодився не завжди означає застосував,
 застосував зовсім не означає запам'ятав.

(переклад – Х.Д.)

Комунікативні непорозуміння можуть також виступати як навмисні стратегії учасників спілкування. Стратегічні непорозуміння є свідомими, і неоднозначність використовується тому для створення непорозуміння (Hinnenkamp 1998, 272-273). Деякі дослідники вважають комунікативне непорозуміння спробою стратегічного введення в оману або маневром спантелечування, які ґрунтуються на умисному нерозумінні і непорозумінні.

1.3. Типологія комунікативних невдач

До можливих порушень, які призводять до КН, зараховуємо такі:

- хибна передача повідомлення через неправильні або неоднозначні терміни і жести зі сторони обох комунікантів;
- порушення в артикуляції повідомлення через незрозумілу або занадто м'яку вимову інтерв'юера, через діалекти або сильні акценти зі сторони обох комунікантів;
- порушення передачі сигналу від інтерв'юера до респондента через фоновий шум, відволікання, візуальні перешкоди (під час невербального спілкування), технічне переривання сигналу;
- неправильне отримання повідомлення через погіршення слуху або неправильне тлумачення повідомлення;
- протиріччя між вербальними та невербальними повідомленнями обох комунікантів.

Проте в інтерв'ю узагальнено виокремлюємо КН з позиції інтерв'юера, респондента і глядача інтерв'ю, а комунікативний шум інтегруємо у порушення кожного з них.

Також дослідники розрізняють структурні рівні у комунікативних жанрах, на яких фіксуємо КН: зовнішньоструктурний, внутрішньоструктурний і ситуативний рівень реалізації (Günther 1995, 201), які нижче розглянемо детальніше:

1. До зовнішньої структури зараховують соціальне середовища, в якому відбувається комунікація, конкретну групу (наприклад, студенти), установу (наприклад, університет), гендерну належність (наприклад, розмова серед жінок), тобто всі фактори, пов'язані з контекстом, які не утворені в інтеракції. Це може бути як місце і час зустрічі, так і одяг. На зовнішньоструктурному рівні важливою є роль саме комунікативно-соціального середовища.

2. Внутрішня структура включає в себе вербальні та невербальні внутрішньотекстові компоненти комунікативної події. До вербальних належать фонологічні варіанти, лексико-семантичні феномени, морфосинтаксичні елементи, діалекти, стилістичні і риторичні фігури, структури членування текстів, ідіоми, тематичні блоки тощо, а до невербальних – просодика, специфіка голосу, жести та міміка (Günther 1995, 201).

3. До ситуативного рівня реалізації належать “феномени, які стосуються інтерактивного контексту діалогічного обміну між комунікантами і секвенційного характеру висловлень” (Günther 1995, 203).

Це – інтерсуб'єктивно-ситуативна проміжна структура, яку називають “ситуативним рівнем реалізації” (Günther, Knoblauch 1994) або “рівнем взаємодії” (Günther 1995, 16), на якому мова йде про послідовність окремих висловлень і про розподіл права говорити, про зміни тем, але і про те, в яких відносинах комуніканти з особами, про яких говорять. Тобто йдеться про класичні питання конверсаційного аналізу, як-от: секвенційність, зміна мовців, парні секвенції, переважаючі структури, формат висловлювання і статус комунікантив та реакції реципієнтів (Günther 2000, 17).

Як відомо, основу мовної комунікації становить принцип Кооперації за Г.-П. Грайсом та принцип Ввічливості за Дж. Лічем. Принцип кооперації зумовлений такими чотирма категоріями (максимами): 1) максима кількості (повноти) інформації; 2) максима якості інформації (істинності); 3) максима відповідності (релевантності); 4) максима способу висловлення (манери). Принцип Ввічливості, зокрема, містить максими тактовності, великодушності, схвалення, скромності, згоди та симпатії (Бацевич 2000).

Безумовно, у реальному мовленнєвому спілкуванні, здебільшого у відеоінтерв'ю дотримання усіх правил ведення розмови виконується не повністю і не завжди. Однак за дотримання принципу кооперації і ввічливості загалом, можна досягнути порозуміння.

Надалі у практичній частині дослідження розглядатимемо конкретні приклади КН у відеоінтерв'ю, зважаючи на таку модель:

1. Специфіка КН у певних тематичних видах українських відеоінтерв'ю.

2. Порушення з позиції інтерв'юера та респондента відеоінтерв'ю.

3. Порушення на одному із структурних рівнів (зовнішньоструктурний, внутрішньоструктурний і ситуативний рівень реалізації).

4. Порушення максим спілкування.

1. Практична частина дослідження

Аналізуючи емпіричну базу дослідження, визначено таку тематику українських інтерв'ю на відеохостингу *YouTube*: політика 48%, культура 37%, спорт 9%, інше 6%.

Зі 100 досліджуваних виявлено 78 інтерв'ю, у яких зустрічаються КН. Останні присутні у 100% спортивних інтерв'ю, 81,3% політичних і 45,9% інтерв'ю у сфері культури. Тому особливу увагу звертаємо на типові КН саме у цих трьох сферах і пропонуємо короткий аналіз лише на кількох прикладах з відеоінтерв'ю у зв'язку з обмеженим обсягом публікації.

1.4. Спортивне інтерв'ю

Пропоноване відеоінтерв'ю з Віталієм Кварцяним представлено спочатку схематично (див. Додаток 1.1), а далі – детально (див. Додаток 1.2). У ньому спостерігаємо такі КН:

1) з позиції респондента:

- на рівні проміжної структури – респондент відмовляється спілкуватися із журналістом та перериває інтерв'ю, різке висловлювання в бік інтерв'юера (*Та пішов..!*);

- на рівні внутрішньої структури – вербальні: українсько-російський суржик (*слідять, вообщє*);

2) з позиції інтерв'юера:

- на рівні зовнішньої структури – у комунікантів різні очікування щодо інтерв'ю (мета флеш-інтерв'ю для журналіста – не обговорення результатів матчу, а отримання емоційних коментарів Віталія Кварцяного, який відомий своїми яскравими висловлюваннями).

Такі КН – типові саме для українських спортивних відеоінтерв'ю. У них наявні порушення максим повноти, якості і манери спілкування, як і принципу ввічливості загалом.

2.2. Політичне інтерв'ю

Пропоноване відеоінтерв'ю представлено схематично (див. Додаток 2.1) і детально (див. Додаток 2.2). У ньому спостерігаємо такі КН:

1) з позиції інтерв'юера:

- нефахова поведінка (біжить за респондентом, перекриває йому дорогу);

- різноплановість запитань (дивіденди – бізнес дружини – хто подарував годинник – намір очолити ДБР).

КН постають як стратегія ведення інтерв'ю. Ціль – спровокувати респондента та викликати емоційну реакцію. Респондент не відповідає на жодне запитання, а інтерв'юер продовжує їх ставити одне за одним, не очікуючи на ймовірну відповідь;

2) з позиції респондента:

- нефахова поведінка (зверхні та брутальні відповіді: *вчіть юридичну науку, відстаньте, я не збираюся Вам нічого пояснювати* і т. д.).

Спостерігаємо порушення максим повноти, якості і манери спілкування і принципу ввічливості загалом.

2.3. Інтерв'ю зі сфери культури

Відеоінтерв'ю із Святославом Вакарчуком пропонуємо як у короткому викладі (див. Додаток 3.1), так і в деталізованому (див. Додаток 3.2).

КН виявлено з позиції інтерв'юера, а саме:

- умисні провокації, різка зміна тем розмови з метою поставити інтерв'юера у незручне становище. Мета цього інтерв'ю – не інформативність, а бажання заскочити інтерв'юера знеацька та поспостерігати за його реакцією і відповідями на небажані запитання. Простежуємо закриті обличчя інтерв'юера й іноді надмірну жестикуляцію та міміку.

2. Висновки

Здійснений у статті аналіз українських відеоінтерв'ю дозволив зробити такі висновки:

1. Національна ідентичність включає в себе специфіку традицій, культури, мови і політики. Саме ці аспекти (мовні, політичні, культурні особливості, ставлення до спортивних подій) відображено у тематичі аналізованих відеоінтерв'ю, які є найбільш демократичною формою

викладу інформації. А КН – це типова і часто невід’ємна складова українських відеоінтерв’ю.

2. Визначено тематику найпопулярніших за кількістю переглядів українських інтерв’ю на відеохостингу *YouTube*: політика 48%, культура 37%, спорт 9%, інше 6%. КН зустрічаються у 78% досліджуваних інтерв’ю, а найчастіше – у спортивних (100%), політичних (81,3%) та інтерв’ю у сфері культури (45,9%).

3. КН у відеоінтерв’ю включають такі аспекти дослідження: порушення з позиції інтерв’юера та респондента відеоінтерв’ю, порушення на одному із структурних рівнів (зовнішньоструктурний, внутрішньоструктурний і ситуативний рівень реалізації), порушення максим спілкування, специфіка КН у певних тематичних видах українських відеоінтерв’ю. Спільними характеристиками для усіх КН в інтерв’ю є те, що вони стосуються переважно власної думки респондента, аніж події, наявні тривалі монологи-тиради респондентів, інколи й інтерв’юерів, інтерв’ю часто неповне, а “нарізане” у скороченому варіанті, неструктуроване, без інтерв’юера у кадрі. Володіння українською мовою респондентів, інколи й інтерв’юерів – на низькому рівні.

4. У спортивних відеоінтерв’ю КН найбільш часті у післяматчевих коментарях тренерів і футболістів, які не готові сприймати критику. Критичні питання журналістів викликають дуже емоційну реакцію, яка заважає успішному спілкуванню. КН переважають з позиції респондента, здебільшого на внутрішньоструктурному (російсько-український суржик, надмірна жестикуляція і мова тіла) та проміжному (перебивання, довгі монологи респондентів, зневажлива, часто фамільярна поведінка щодо інтерв’юера, домінування респондента як старшого і статуснішого) рівнях реалізації. Проте КН можливі і з позиції інтерв’юера, який невміло ставить запитання або не вміє скерувати хід розмови у потрібне русло у зв’язку з власною некомпетентністю, незначним досвідом спілкування зі спортсменами або ж нижчим статусом.

5. Для політичних відеоінтерв’ю типові награні непорозуміння задля уникнення критичних і незручних питань журналістів. Останні однак також схильні до створення несправжніх непорозумінь з метою отримання відповіді на свої запитання. Причиною непорозумінь між співрозмовниками найчастіше виступає український конфлікт з Росією, питання корупції, отримання статків, власної позиції політиків щодо певного актуального питання в суспільстві. КН переважають з позиції респондента, здебільшого на внутрішньоструктурному (російсько-український суржик, але і часто інтерв’юер ставить питання українською мовою, а респондент переходить із суржика на російську, брутальна поведінка респондента, втеча від запитань) та проміжному (перебивання, зневажлива, часто фамільярна поведінка щодо інтерв’юера) рівнях реалізації.

6. Для відео у сфері культури характерні розбіжності думок комунікантів щодо певної теми, особливо політичної, оскільки сьогодніні

питання політики і культури в Україні тісно пов'язані. КН переважають з позиції інтерв'юера, здебільшого на внутрішньоструктурному (нечітке формулювання питання) та проміжному (перебивання, велика кількість запитань, їх нашарування, питання приватного характеру, неввічлива поведінка щодо респондента, домінування респондента як статуснішого) рівнях реалізації. Проте КН можливі і з позиції респондента, який обмежений темою власної творчості та особистості і не в стані відповідати на загальні питання.

7. Комунікативний шум (технічні труднощі, інтерв'ю на вулиці, стадіоні тощо) як перешкода присутній переважно у спортивних та політичних відеоінтерв'ю, а порушення максим повноти, якості і манери спілкування, як і принципу ввічливості загалом – у всіх інтерв'ю.

Аналіз КН в українських відеоінтерв'ю можна екстраполювати як на інші жанри діалогічного мовлення, так і на інші мови у контрастивному дослідженні, а також на дослідження у сфері мовного менеджменту, успішного перебігу комунікації та подолання кризових ситуацій.

Бацевич, Ф. (2000). *Основи комунікативної девіатології*. Львівський національний університет ім. І. Франка. Львів.

Fasel, C. (2011). *Erzählende Textsorten*. Електронний ресурс, режим доступу: http://library/get_file?uuid=102c1eef-d2d5-415e-a56e-84fac3041a2f&groupId=10157 [Дата останнього доступу 15.11.2015].

Friedrichs, J., Schwinges, U. (2005). *Das journalistische Interview*. VS Verl. Wiesbaden.

Günthner, S. (1995). *Gattungen in der sozialen Praxis. Die Analyse kommunikativer Gattungen als Textsortenmündlicher Kommunikation*. Deutsche Sprache. Berlin. 25 (1). С. 193–218.

Günthner, S. (2000). *Vorwurfsaktivitäten in der Alltagsinteraktion. Grammatische, prosodische, rhetorisch-stilistische und interaktive Verfahren bei der Konstitution kommunikativer Muster und Gattungen*. Niemeyer. Tübingen.

Günthner, S., Knoblauch, H. (1994). *Forms are the Food of Faith – Gattungen als Muster kommunikativen Handelns*. Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie. 46 (4). С. 693–723.

Haller, M. (2013). *Das Interview*. 5. Softcover UVK. Konstanz.

Hinnenkamp, V. (1998). *Mißverständnisse in Gesprächen: eine empirische Untersuchung im Rahmen der interpretativen Soziolinguistik*. Opladen. Wiesbaden.

Klug, A. (2004). *Grundlagen der Interviewführung*. Електронний ресурс, режим доступу: http://www.medienyndikat.de//grundlagen_der_interviewfuehrung.pdf [Дата останнього доступу 1.09.2016].

Kött, M. (2004). *Das Interview in der französischen Presse. Geschichte und Gegenwart einer journalistischen Textsorte*. Niemeyer. Tübingen.

Lamnek, S. (2005). *Qualitative Sozialforschung*. 4. Aufl. Weinheim. Beltz. Basel.

Malá, I. (2004). *Dialogische Textsorten in deutschen und tschechischen Printmedien: Beispiel „Interview“*. Електронний ресурс, режим доступу: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/106054/1_Brunner%20BeitragGermanistikNordistik_18-2004-1_6.pdf?sequence=1 [Дата останнього доступу 1.09.2016].

ДОДАТКИ

Додаток 1.1.

	<p>Віталій Кварцяний: Канал Футбол бегає за мною з 15 камерами</p>
<p>Дата і час запису</p>	<p>11.09.2016 https://www.youtube.com/watch?v=b6XXP-MrprU</p>
<p>Тривалість запису</p>	<p>00:50</p>
<p>Мовці</p>	<p>Віталій Кварцяний (ВК), інтерв'юєр (NN)</p>
<p>Короткий опис</p>	<p>ВК розкритикував роботу телеканалу "Футбол 1"</p>
<p>Загальні зауваження</p>	<p>ВК після програшу "Волині" у матчі з "Ворсклою" (1:2) відмовляється спілкуватися із журналістом та перериває інтерв'ю.</p>

Додаток 1.2.

Час	Учасники	Зміст/Дія	Мемо	Питання дослідження
00:00	ВК NN	<p>- Віталій Володимирович, є регламент і, чесно кажучи, вболівальники та й ми, журналісти, за Вами скучили, давно Ви не відвідували прес-конференції, флеш-інтерв'ю не давали ... - Вам нема що робить більше вообщє? Ви, ваш канал "Футбол" тільки слідите за мною. Ви</p>	<p>Закиди респондент а в бік інтерв'юєра та телеканалу Українсько-російський суржик</p>	<p>Респондент без прощання перериває інтерв'ю та йде</p>

	<p>дивиться, як футбол розвивається, яку куда, шо. Вас тут 15 журналістів камери наставили, за мною слідять всю ігру...</p> <p>- Цікаво за Вами спостерігати...</p> <p>- Цікаво? Я вам що, дурачок який?</p> <p>- Цікавий тренер ...</p> <p>- Та п...!</p>	Роздратований та емоційний респондент	
--	--	---------------------------------------	--

Додаток 2.1.

	<p>Матіос утікає, почувши про 34 мільйони дивідендів</p>
Дата і час запису	27.11.2016 https://www.youtube.com/watch?v=WBLzCSRv-Sg&t=9s
Тривалість запису	3:00
Мовці	Анатолій Матіос (АМ), журн. Аліса Юрченко (АЮ)
Короткий опис	Головний військовий прокурор Анатолій Матіос втікає від журналіста, почувши запитання про 34 мільйони дивідендів у своїй декларації
Загальні зауваження	Небажання респондента відповідати на критичне запитання інтерв'юера, втеча від журналіста.

Додаток 2.2.

Час	Учасники	Зміст/Дія	Мемо	Питання дослідження
00:00	АЮ АМ	- Я Вам і так нормально кажу: відстаньте від мене до задачі, потім підходьте...	Респондент дивиться у телефон та відмовляється від інтерв'ю	Відсутність представлення респондента, вступу

00: 11	АЮ АМ	<i>Запитання про 34 мільйони дивідендів</i> - Ви задекларували 34 мільйони дивідендів, який бізнес приносить такі дивіденди? - Дякую (тікає). - Чекайте, будь ласка. - Я не буду Вас чекати... Я не займаюся бізнесом. Я Вас не знаю взагалі... Заберіть руку, будь ласка. Це непристойно. Я не буду Вам нічого пояснювати, читайте декларацію... .	Роздратований та обурений респондент втікає	Повтор запитання інтерв'юера через відсутність відповіді респондент -та
00: 45	АЮ АМ	- Я з Вами спілкуюся? Спілкуюся. Що Ви хочете знати? ... <i>Повтор запитання про дивіденди</i> -Я ж не питаюся, що Ви сьогодні зранку їли (тікає)... Я з Вами не домовлявся ні про яке інтерв'ю. - Яким бізнесом займається Ваша дружина? Хто Вам подарував 4 годинники? - В мене там все написано ... дружина. ... Ви якби розібралися в сутності юридичних термінів, то все би зрозуміли. Я не збираюся нічого Вам пояснювати.	Різнопла-нові запитання інтерв'юера, зустрічні запитання, роздратовані і недоречні відповіді респондента, втікає	Повтор запитання інтерв'юера через відсутність відповіді респондент -та
02: 10	АЮ АМ	<i>Запитання про намір очолити ДБР</i> - ... Якщо Ви комісія, то я точно розумію, що Ви проголосуєте за мене. ... А де тут вихід взагалі? Ви мене загнали в якийсь пустир. Дайте мені вийти!	Іронічна відповідь респондента, втікає	Недоречна відповідь
02: 36	АЮ АМ	<i>Запитання про бізнес АМ</i> - До побачення! До побачення, я закінчив, все!... Пані, я не знаю, як Вас звати, але Ви ведете себе абсолютно якось безглуздо. Абсурдні запитання.	Закиди у бік інтерв'юера у його не фаховості	Відсутність відповіді. Респондент перериває розмову, різке прощання

Додаток 3.1.

	Вакарчук розповів, де проведе відпустку
Дата і час запису	01.09.2016 https://www.youtube.com/watch?v=x7-TlwdRfZ0
Тривалість запису	2:31
Мовці	Святослав Вакарчук (СВ), інтерв'юер Дар'я Щаслива (ДЩ)
Короткий опис	Запитання до СВ про те, де він проведе свою відпустку, та його президентські амбіції
Загальні зауваження	Різноманітність запитань інтерв'юера протягом короткотривалого інтерв'ю (політика-музика-спорт) Відчувається нарізка кадрів

Додаток 3.2.

Час	Учасники	Зміст/Дія	Мемо	Питання дослідження
00:00	ДЩ СВ	<i>Підготовка до інтерв'ю</i> ДЩ: Яка у Вас робоча зона? Ліва чи права? СВ: Та мені, Боже мій, я шо, якась Ріанна... Мені все одно на відміну від неї, з якого боку мене знімають.	Налагодження контакту	
00:19	ДЩ СВ	<i>Про президентські амбіції СВ</i> ДЩ: То, може, станете президентом України? СВ: Шось Ви на 1+1 дуже сильно про це переймається. ДЩ: А може, ми хочемо?	Іронічний тон інтерв'юера	Несерйозне формулювання запитання

		СВ: И-и-и, зараз мені так прямо з'їхати не вдасться...		
01: 05	ДЩ СВ	<i>Про музичну творчість СВ</i> ДЩ: Сьогодні це 85 тисяч у Києві, що буде далі? Ви станете Міком Джагером на пенсії? СВ: Знову таки, Ви задаєте питання – тільки що було про 19 рік, тепер про Міка Джагера на пенсії, я так далеко не думаю.	Зауваження щодо швидкої зміни тематики запитань	
01: 40	ДЩ СВ	<i>Розмова про відпустку, а потім:</i> ДЩ: Що Вас дратує насправді? СВ: Наприклад, зараз дуже душно, мене це дратує. ДЩ: Як Ви розслабляється? СВ: А я не напружуюся... ДЩ: Серйозно? СВ: Це анекдот такий.... Ви мені починали задавати питання про політичну дискусію, а тепер ми знову звелися до світської хроніки. Я не дуже готовий про це говорити.	Інтерв'юер не зрозумів жарту. Ще одне зауваження щодо різкої зміни теми розмови	Різноплановість запитань. Респондент підігрує (несерйозні відповіді на несерйозні запитання)
02: 00	ДЩ СВ	<i>Про фізичну форму СВ</i> СВ: Дякую, я на цьому думаю, що нам треба закінчити. ДЩ: Чому? Ви боїтеся таких запитань? СВ: Ну, я би не дуже хотів про це все говорити... ДЩ: Просто Вас називають секс-символом, Вам же 41 рік. СВ: Дякую, я йду їсти!	Небажання відповідати на запитання	Раптове прощання респондента з проханням завершити інтерв'ю, щоб уникнути розмови на небажану тему